

На основу члана 5. став 2. Закона о признавању сорти пољопривредног биља („Службени гласник РС”, број 30/10),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

П Р А В И Л Н И К
О МЕТОДАМА ИСПИТИВАЊА СОРТИ ТРАВА (*Poaceae*)
РАДИ ПРИЗНАВАЊА СОРТИ
(Правилник је објављен у „Службеном гласнику РС” број 92/12)

1. Уводне одредбе

Члан 1.

Овим правилником прописују се методе испитивања сорти трава за сточну храну на огледном пољу и у лабораторији, ради признавања сорти, и то: енглески љуљ (*Lolium perenne* L.); жежевица (*Dactylis glomerata* L.); италијански љуљ (*Lolium multiflorum* Lam); ливадски вијук (*Festuca pratensis* Huds.); црвени вијук (*Festuca rubra* L.ssp. *vulgaris* Gaud.); Хајек; високи вијук (*Festuca arundinacea* Schreb); фестулолиум (*Festuca pratensis* Huds x *Lolium multiflorum* Lam); права ливадарка (*Poa pratensis* L.); француски љуљ (*Arrhenatherum elatius* (L.) P.Beauv.ex J.S.et K.B.Presl); мачији реп (*Phleum pratense* L.); бела росуља (*Agrostis gigantea* (Roth); безосни власен (*Bromus inermis* Leyes.); шрадеров власен (*Bromus catharticus* Vahl.); лисичији реп (*Alopecurus pratensis* L.).

Члан 2.

Сорта трава се испитује на огледном пољу и у лабораторији методама којима се испитују одређене битне особине сорте трава ради признавања сорте, односно којима се утврђује да је сорта различита, униформна и стабилна (DUS тест), као и да има бољу производну и употребну вредност (VCU тест), у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Методе испитивања сорте трава су скуп поступака и података које предузима, односно прикупља правно лице, предузетник или физичко лице које испуњава услове за вршење испитивања сорти прописане законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља (у даљем тексту: извођач огледа).

2. Методе испитивања производне и употребне вредности сорте (VCU тест)

Битне особине сорте трава

Члан 3.

Битне особине сорте трава су оне производне и употребне особине сорте трава које се, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља, испитују да би се утврдила производна и употребна вредност сорте трава, и то:

- 1) принос зелене масе;
- 2) принос суве материје;

3) квалитет крме (садржај сирових протеина, садржај неутралних – НДФ влакна и садржај киселих – АДФ влакна).

Сорта трава испитује се тако што се битне особине сорте из става 1. овог члана које се испитују упоређују са битним особинама једне или више сорти стандард, у складу са законом којим се уређује признавање сорти пољопривредног биља.

Испитивања на огледном пољу

Члан 4.

Сорта трава испитује се у више одвојених огледа на огледном пољу (мрежа огледа) у току две производне године након заснивања огледа.

Огледи из става 1. овог члана изводе се на најмање три локалитета, а састоје се од елементарних парцела на којима се врши испитивање.

Огледи из става 1. овог члана се изводе по плану „потпуно случајног блок система” у четири понављања, а рандомизација, односно план огледа је исти за све локалитете.

Члан 5.

Сорта трава испитује се на огледном пољу у складу са захтевом за признавање сорте у коме власник сорте, односно његов овлашћени заступник предлаже да се сорта трава, ради испитивања, разврста у одговарајућу групу трава према врсти.

Сорта трава разврстана на начин из става 1. овог члана, ради испитивања, сеје се у одређени оглед.

Семе сорте трава за испитивање на огледном пољу доставља се нетретирано и здравствено исправно, а квалитет семена је у складу са одредбама прописа којим се уређује квалитет семена пољопривредног биља.

Члан 6.

Предусев на целој површини огледног поља на коме се врши испитивање сорте трава је иста култура.

Сорта трава испитује се на земљишту без депресија, добре структуре и плодности које је пре сетве испитано на присутност земљишних штеточина, а по потреби, изводи се и предсетвено третирање инсектицидима.

Након сетве трава, засејана површина се поваља и залива како би се омогућило равномерније и брже ницање и добијање одређеног склопа биљака.

Количине минералних ђубрива, време и начин њихове примене, као и остале агротехничке мере примењују се приликом испитивања сорте трава на огледном пољу тако да буду у складу са највишим нивоом технологије гајења трава.

Члан 7.

Сорте трава које се испитују сеју се на површини од 10m^2 , а чине је 10 редова од по 5m дужине уз размак између редова од 20cm, односно 12,5cm, у зависности од тога да ли има могућности за машинску сетву трава.

Параметри који се примењују приликом испитивања сорти трава дати су у Табели – Елементи огледа.

Табела – Елементи огледа

Дужина основне парцеле	5m
Ширина основне парцеле	2m
Површина основне парцеле	10m ²
Размак између редова	20cm (12,5cm)
Број редова у парцели	10 (16)
Размак између понављања	1m
Размак између парцела унутар понављања	50cm

На почетку и на крају сваког огледа сеју се два заштитна реда.

Члан 8.

У току вегетације сорте трава која се испитује евидентирају се следећи подаци:

- 1) датум ницања (дан кад се појави комплетан ред);
- 2) оцена ницања, 1-9 (1 - без никлих биљака, 3- 25% никлих биљака, 5- 50% никлих биљака, 7- 75% никлих биљака и 9 - 100% никлих биљака);
- 3) датум прве косидбе - почетак класања на висини 6-8cm (високе траве се косе сваке 4 недеље, а ниске сваких 6 недеља);
- 4) брзина регенерације (14 дана након сваке косидбе измерити висину биљака у см из једног понављања на 20 биљака по слободном избору);
- 5) презимљавање, оцена 1-9 (1 - 100% оштећења, 3 - 75% оштећених биљака, 5 - 50% оштећених биљака, 7 - 25% оштећених биљака и 9 - без оштећених биљака);
- 6) полегање, оцена 1-9 (1- 100% полеглих биљака, 3 - 75% полеглих биљака, 5 - 50% полеглих биљака, 7 - 25% полеглих биљака и 9 - без полеглих биљака);
- 7) висина биљака (cm), непосредно пред сваку косидбу у једном понављању на првих 20 биљака.

Члан 9.

У току испитивања сорте трава у огледном пољу у односу на стандардну сорту утврђује се степен присуства болести и штеточина, с тим што извођачи огледа сами евидентирају врсту и степен присуства болести.

Оцењивање отпорности сорте трава која се испитује према болестима и штеточинама врши се по скали од 1 до 9, и то:

- 1) оцена 1 - 100% оболелих биљака;
- 2) оцена 3 - 75% оболелих биљака;
- 3) оцена 5 - 50% оболелих биљака;
- 4) оцена 7 - 25% оболелих биљака;
- 5) оцена 9 - без оболелих биљака.

Члан 10.

У току производне године извођач огледа по косидби сваке сорте у огледном пољу мерењем утврђује:

- 1) принос зелене масе (kg/парцела) за свако понављање по откосима;
- 2) % суве материје из просечног узорка за сваку сорту, по откосима на основу које утврђујемо принос суве материје у (kg/парцела) за свако понављање.

На основу података из става 1. овог члана израчунава се принос изражен у kg/парцели и kg/ha за све сорте у огледу.

Испитивање у лабораторији

Члан 11.

Сорте трава испитују се у лабораторији тако што се испитује квалитет крме, односно утврђује садржај сирових протеина, сирове целулозе, суве материје, масти, пепела, БЕМ и влакана.

Да би се квалитет крме из става 1. овог члана испитао у лабораторији узима се просечан узорак из свих понављања у микроогледу по откосима са једне локације.

Просечан узорак се узима у другој години испитивања непосредно после косидбе, и то из покошене масе са сваке парцеле, односно са сваког понављања, по 1/2kg.

Подаци о резултатима испитивања

Члан 12.

Извођач огледа који испитује сорту трава на огледном пољу евидентира следеће податке: назив извођача огледа; име и презиме одговорног лица за извођење огледа; локалитет на коме се изводи оглед, тип земљишта и садржај хранљивих материја у земљишту на коме се налази огледно поље; предусев; обављене агротехничке мере; податке из чл. 8. и 10. овог правилника, као и друге податке који утичу на принос испитиване сорте трава (оштећења од штеточина, природних непогода и др).

Извођач огледа који испитује сорту трава у лабораторији евидентира и податке из члана 11. став 1. овог правилника, као и назив извођача огледа, одговорно лице за извођење огледа и локалитет на коме се изводи оглед из члана 11. став 2. овог правилника.

Подаци из ст. 1. и 2. овог члана саставни су део годишњих и коначних резултата испитивања.

3. Метода испитивања различитости, униформности, и стабилности сорте (DUS тест)

Члан 13.

Различитост, униформност и стабилност сорте трава испитује се методом одређеном техничким упутством за тестирање различитости, униформности и стабилности сорте трава.

4. Завршна одредба

Члан 14.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-18/2012-09

МИНИСТАР

У Београду, 17. септембра 2012. године

Горан Кнежевић